

Карл Ясперс

ФИЛОСОФСКАТА ВЯРА

София, 2025

Преводът е направен по изданието:

KARL JASPERS

DER PHILOSOPHISCHE GLAUBE

© 1948 Piper Verlag GmbH, München

© Издателство „Изток-Запад“, 2025

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Валери Борисов, превод, 2025

ISBN 978-619-01-1627-1

КАРЛ
ЯСПЕРС

ФИЛОСОФСКАТА ВЯРА

Превод от немски
Валери Борисов

Съдържание

Първа лекция

Понятието философска вяра	7
--	----------

Втора лекция

Философски съдържания на вярата	25
1. Пространството на съдържанията	26
2. Съдържания на вярата	30
3. Разум и комуникация	39

Трета лекция

Човекът	43
----------------------	-----------

Четвърта лекция

Философия и религия	65
Срещу претенцията за изключителност	75
За библейската религия	82

Пета лекция

Философия и нефилософия	99
Демонология	101
Обожествяване на човека	111
Нихилизъм	114

Шеста лекция

Философията в бъдещето131

1. Ние търсим спокойствие посредством
постоянно пробуждане на нашето безпокойство141
2. Минавайки през нихилизма,
стигаме до усвояването на традицията144
3. Ние търсим чистотата на науките
като предпоставка на нашето философстване147
4. Разумът става безгранична воля за комуникация149

Още от Карл Ясперс153

Първа лекция

Понятието философска вяра

Попитахме ли откъм какво сме длъжни да живеем и накъде да поемем в живота, то навярно отговорът ще бъде: според вярата в откровението; та нали извън нея би имало само ниҳилизъм! Неотдавна един богослов бе казал: „Решаващият въпрос – единствено Христос или ниҳилизъм – не е др̀зка претенция от страна на църквата.“ – Ако би било така, тогава не би имало никаква философия, а от една страна, само една история на философията като история на неверието, тоест пътят към ниҳилизма, и от друга – една понятийна систематика в служба на богословието. На самата философия сякаш биха ѝ отнели сърцето, както ѝ се е случвало в атмосферата на богословието. А и тогава, когато в такава среда са възниквали понятийно разработени произведения на мисловното изкуство, те по своя дух са черпели живот от чуждия, нефилософски източник – църковната религия, като всъщност не са били сериозно вземани за философия в тяхната призната само като дарена, привидна самостоятелност.

Друг отговор на въпроса от какво да живеем гласи: от човешкия разсъдък, от науките, които ни показват смислени цели в света и ни учат на средствата, с които да ги постигаме – та нали извън науките имало само илюзии! Философията нямала собствено право, стъпка по стъпка тя била освободила от себе си всички науки, а накрая и превърналата се в отделна

наука логика. И вече нищо повече не било останало. Ако това схващане бе истинно, то пък не би имало никаква философия. Някога философията е била път към науките. Сега в най-добрия случай тя може да продължава своето вече излишно съществуване като слугиня на науките – евентуално като теория на познанието.

Двете схващания за философията обаче, изглежда, на свой ред напълно противоречат на съдържанието, формирано през трите хилядолетия от нейното появяване в Китай, Индия и Западния свят. Те противоречат на сериозността, от която ние понастоящем изхождаме, за да философстваме, днес, когато философията е престанала да живее като слугиня на науките, както към края на XIX век, когато тя не се връща към положението си на слугиня спрямо богословието.

Но онези прибързани алтернативи на вяра в откровението или нихилизъм, на тотална наука или илюзия служат като бойно средство за сплашване на душите, за да им бъде отнета дарената им от Бога отговорност пред себе си и да ги направят покорни. Те разкъсват човешките възможности на противоположности, измежду които истинската човешкост отпада.

Който обаче се опитва да философства във връзка с достопочтената традиция, следвайки наистина посочените алтернативи, за него може да се твърди, че той би трябвало да бъде или нихилист, или фантазьор. И ако ние не съответстваме на предпоставената картина, то ще бъдем упрекнати в половинчатост, непоследователност, тривиално просветителство, чуждост на живота – и то от двете страни: както от ексклузивната вяра в откровението, така и от една превърнала се в суеверие наука.

В противовес на това ние ще се осмелим да държим открити нашата човешкост във философстването. Философията не трябва да абдикира; най-малко днес.